

Marinko Perušić
Karlovac

RJEČNIK ČAKAVSKOGA NARJEČJA SELA MIHALJEVIĆI KRAJ OŠTARIJA

UDK 800.87.801.3

Rad primljen za tisak 18. siječnja 1993.
Čakavska rič, Split, 1993, br. 1.

Umjesto predgovora

Prikupljajući desetak godina leksik govora i narječja na području općine Duga Resa i dijela općine Karlovac, imajući prije svega na umu i u žarištu interesa spašavanje, nažalost, ponegdje i čakavskih relikata, nužno sam se na južnom dijelu općine Duga Resa susreo i s čakavskim govorima u kojima je očuvan ČA i više drugih čakavskih značajki. Riječ je o području općine Ogulin, odnosno mjestima Tounj, Josipdol i Oštarije, koja su od Generalskog Stola, mjesta na rubnom dijelu općine Duga Resa, na njenom jugu, udaljena od 10-20 kilometara, a djelimice odijeljena 5-10 km širokim pojasom, zapravo jezičcem štokavaca, pravoslavaca (Dubrave Gornje i Donje). Htijući postupno na svoj, amaterski, način »obraditi« i preostala područja, da tako rekнем kontinentalne čakavice (Lika, rubni dijelovi ličko-goranskog prožimanja-područja oko Otočca, Brinja, Modruša, Vrbovskog), pridružujući ih svome kraju, eventualno Žumberku i dijelovima Korduna (Slunj, prema Kladuši), a koja su po meni, prilično zahvalna područja za dijalektološka istraživanja, u mnogočemu gotovo netaknuta, pogotovo u leksikologiji, kanio sam privesti kraju svoju, uvjetno rečeno, prvu fazu, u kojoj podastirem fragmente leksičke građe stručnjacima i inim zanimaocima, te zaljubljenicima u zavičaj i tragaocima za identitetom.

U Mihaljevićima, selu nedaleko željezničkog čvorišta Oštarija, a nedaleko (5-6 km) od kajkavsko-čakavsko-štokavskog Ogulina, upoznao sam za mene idealnog kazivača, rođenog u selu, svjetskog putnika i željezničkog službenika, (1951. god.) ljubitelja svoga kraja i naroda, poznavaoa svega što je od narodne baštine ovdje preostalo, Ivu Mihaljevića. U njega sam zapisao ovih oko 1300 riječi, koje

su možda samo djelić od sveukupnog rječničkog fonda sela, ali zaslužuju da ih se i ovako prezentira, da bude početak. U selu se govori ČA, ali mlađi iz susjednog Ogulina i kajkavskog Zagorja (da ne bude zabuna, to je selo susjedno Mihaljevićima) donose »kaj« i sve što ide uz to. Slično je i u obližnjem Tounju, donedavno skoro čisto čakavskom.

Obzirom da rječniku nedostaje gramatički opis, preciznije akcentuiranje moglo bi ga se zvati i zbirkom riječi ili građom za rječnik. Za razliku od rječnika koje sam objavljivao u *Čakavskoj riči* (br. 2) 1986, 1988. i 1990, ovo nije rječnik više govora nego samo jednog omanjeg sela. Utoliko je možda vrijedniji. Kazivač Ive Mihaljević mi je, usput, naveo još samo nekoliko riječi iz susjednog kajkavskog sela Zagorje i čakavskog Tounja, pa sam tu načinio izuzetak i uvrstio i te riječi, ali sam u zagradi naveo da se radi o spomenutim mjestima. Tounj svakako zaslužuje zaseban rječnik i podosta istraživanja.

U svemu drugome (označavanje naglasaka) postupio sam kao i u spomenuta tri dijela prethodnog moga rječnika objavljivanog u *Čakavskoj riči*. Riječi su zapisivane koncem 1988. godine.

A

âjda – heljda
 ajdūčija – lopovluk
 âjduk – lopov
 âjtat – mariti
 âlja – haljina, haljetak
 aljīnac – muški kaput
 ânako – onako
 ânakov – onakov
 ânamo – onamo
 ândrk – mali »vôz« (tovar) sijena na zaprežnim kolima
 ântast – nemaran
 arbūdina – korov, »debela« trava
 âtres – adresa
 âvako – ovako
 âvakov – ovakov
 âvamo – ovamo

B

bâbica – postolje za »klèpanje« kose
 bâbura – kukurozovina složena uspravno
 bâdanj – kaca
 bâgra – vrsta
 bâjarica – žena koja pomaže u porodu i nakon njega

bâkčit – baviti
 bântat – uznemiriti
 barâba – mladić sklon svakom zlu
 bastižârit – dvoriti
 bâtić – čekić
 bâtvo – stabljika
 bātuga – stabljika kukuruza
 bâzlamača – vrsta kolača iz kukurnog brašna
 bêlje – lišće zelja nakon berbe
 bēnt – zidana brana pred mlinom
 bērikata – grlo
 bēрма – krizma
 bēsida – riječ
 bēštelovat – naručiti
 bētežan – bolestan
 bila – parni dijelovi tkalačkog stana
 bila žigerica – pluća
 bilica – rana, krupna šljiva
 bīlit – bijeliti platno, ovapniti kuću, guliti krumpir
 bilo – bijelo
 bīljac – sukneni pokrivač
 bīljac na štrūke – sukneni pokrivač s bičevima
 blagobêrac – lakomac
 blâzina – perina
 blīšcat – bliještiti
 blīskat – bliještiti, udarati po turu

bõčnica – stranica na krevetu
 bõdac – probadanja
 bõgin – zavoj na cesti
 bõha – uzvik govedu da stane
 bõk – strana
 bõks – pasta za cipele
 bõrati – umjesto »bogati«
 bordùnal – brvno
 bõrme – umjesto »bogme«
 bõrtat – bolovati
 bõšnit – udariti
 bõta – gruda
 bõzgitat – lutati, skitati se bez smisla
 i veze
 božićevat – slaviti Božić
 bõžjak – siromak
 bõžji võlak – vrsta kukca
 brãbišnjak – svitnjak, povez kojim se
 vežu muške gaće
 brãce – djever
 brãnje – nabori u struku ili oko ruke
 brãnjke – nabori na odjeći
 brãt õgluške – ne poslušati
 bravùnac – mrav
 bravùnčina – mravinjak
 bravùnišće – mravinjak
 břdo – dio tkalačkog stana
 brebèrenja – ni plač ni govor
 brèja – bređa, koja je skotna
 brëndat – nositi
 brîg – obala
 brîktaš – lisnica
 brîme – breme
 brîžak – brežuljak
 brîždat – zviždati
 břklja – drvo s napola okresanim gra-
 nama
 břndat – govoriti bez smisla, nepove-
 zano, buncati
 brúnza – kravlje zvono
 bũbnit – udariti, pasti
 bũftel – vrsta kolača
 bũkvić – bukva
 bũmba – bomba

C

cãgljiv – izbirljiv

cèrić – cer
 cìca – sisa
 cìcat – sisati
 cìfren – izbirljiv
 cìknit – prokisao
 cìl – cijeli
 cìlac – negaženi snijeg
 cìlina – cjelina
 cìmburica – vrsta sitne rane šljive
 cìna – cijena
 cìnac – procjenitelj
 cìpat – cijepati
 cìpić – štapić koji razdvaja niti osnove
 u tkanju
 cìpika – cijepljena voćka
 cìljen – crven
 cùknit – malo uliti
 cùknit – trznuti sa čime, naglo povući
 cùnjki – prnje
 cvît – cvijet
 Cvîta – krava koja na čelu ima bijelu
 mrlju
 cvîtat – cvijetati

Č

čã – što
 čagõdre – štogod
 čakãšnje – bilo kada
 čèdula – cedulja
 čèla – pčela
 čelabřcnit – prezalogajiti
 čèljnjak – pčelinjak
 čèmer – muški, široki, kožni pojas u
 narodnoj nošnji
 čèra – jučer
 čèradnji – jučerašnji
 čèšunjica – tri žice u osnovi tkanja
 čètrt – četvrt
 čètrtak – četvrtak
 čètrti – četvrti
 čètrtínka – mjera od deset litara
 čètverit – orati sa dva para volova
 čèz – kroz
 čîjanje – čihanje perja
 čîtavo – dosta, prilično
 čîžma – čizma
 čmîgat – žmirkati očima

čmìgeša – osoba koja žmirka očima
čovíćak – čovječuljak
čòz – kroz
čríplje – krhotine
črìšnja – trešnja
črìvanja – osoba koja puno jede i ima velik trbuh
čùda – puno
čùnak – činasta sprava sa cijevi kojom se tka (provlači potka kroz osnovu)
čuvâran – štedljiv
čvâlje – usta (podrugljivo)
čvâlješa – osoba koja ima velika usta
čvâljit se – smijati se

Ć

ćáće – otac
ćáčko – otac u negativnom smislu
ćâman – čovjek koji ružno jede
ćâr – zaposlenje
ćârit – tjerati
ćèdan – tjedan
ćòćka – bljuzga
ćûrak – kratki, sukneni, muški, zimski kaput

D

dânit – mirisati
đičak – dečko, momak
Đikan – ime volu
đikla – služavka (»neće đikla neg kako je vikla«)
dîmlja – prepona u žene
điplíc – diple
đìšpet – inat
đitel – djetlić
đitelina – djetelina
đivan – razgovor
divàndžija – osoba koja voli razgovarati
điver – djever
đivojka – djevojka
dlîto – dlijeto
dô – tko
dobrovític – biljka hudika
dòjakinja – muzara, dobra krava

dôjt – doći
đòjt – musti
dòladnji – donji
dòmaka – kod kuće, kući
dòmeštrovat – ministrirati
domištřant – ministrant
dònljen – doonuda
dòsitan – dosjetljiv
dotepênac – doseljeni stranac
dòtljen – dotuda
dovêljat – dodijati, dozlogrdjeti
dòvljen – doovuda
drât – žica
dřdulj – udarac
drêćat – derati se
drènjula – drijen
dřkat – trčati (»kud si se razdřkal«)
dřndat – voziti se po neravnom terenu
dròban – sitan
dřšćat – drhtati
drûga – drugarica, prijateljica
drùžica – drugarica, prijateljica
držàlica – držalo
dùćkat – putiti koga na drugog, huc-kati
dùpljir – svijeća
dvêka – mješavina voska i sapuna na jednoj daščici, a služi za usmjeravanje niti osnove da ne budu čupave (tkalja to obično drži u njedrima)
dvêkast – ljepljiv
dvizac – lanjsko janje ili jare
dvòrišće – dvorište

E

ègede – glazbeni instrument, glazbalo
egedùš – svirač

F

fâla – hvala
fâlda – nabor na odjeći, suknji
fâlinga – nedostatak, mana
fâžol – grah
fažolòvina – stabljika graha
firunga – zavjesa
fòrat – vući se na turu

frīžak – svjež
frōba – proba
fūčija – drvena posuda za vodu
fudamēt – temelj

G

gâcija – bagrem
gâjba – drveni sanduk
gâjiti se – vedriti se
gânak – hodnik
gânža – vrsta veza na rubu muških
gaća u narodnoj nošnji
gibīrat se – ticati se
glēj – gledaj
glīva – gljiva
gluvonīm – gluhoijem
gnjīzdit – gnijezditi
gnjīzdo – gnijezdo
gōdina – kiša
gōjčac – užitak
grāba – zatvor (»projt ćeš na grābu«)
grābrić – grab
grāja – građa
grāšica – grahorica, korov
grčak – gutljaj
grdaše – sprava za češljanje vune
grēdelj – dio drvenog pluga
grīčka – golo zemljište usred posijane
njive za koga se vjeruje da sluti na
smrt
grīkanje – glasanje grlice
grōmača – gomila kamenja
grōzje – grožđe
grūstit se – gaditi se
gūčak – gutljaj
gūjna – glista
gūsenjka – gusjenica
gūšća – gustiš
gūščara – guštara, gustiš
gūžva – usukano drvo za vezivanje
gvīnta – kočnica
gvīntat – kočiti

I

ingīrat se – igrati se, skakati
iš – podrum, klijet
īskat – tražiti

iskēljenac – osoba koja se ceri, kesi
ispodrūgač – ponovno
ispōnova – ponovno
izâjt – izići
izâžet – iscijediti krpu, platno, izmi-
kati
izmākcije – izmićući
īzmed – između
izmītat – istrpavati
īzviše – višak (»to mi je īzviše«)
izvīšit – ishlapiti
izvītrit – izvjetriti

J

jāčmen – ječam
jādan – ljutit
jādav – ljutit
jādrka – jezgra lješnjaka
jāka – kratak ženski kaput
jāklen – jedar
jākša – joha
jālica – sprava za češljanje finijih niti
lana
jambreļa – kišobran
jānj – jablan
japlēnica – vapnenica (jama u kojoj se
pali vapno)
jāpno – vapno (kreč)
jārit – vući
jātara – manja gospodarska zgrada
jāvkanje – oplakivanje pokojnika
jāvorić – javor
jāz – mjesto ispred mlina gdje se skup-
lja voda
jāzbina – jama
jāzvac – jazavac
jēčerma – dio muške nošnje (prsluk)
jēdnonit – vrsta tkanja
jelīta – krvavica s kukuruznim bra-
šnom
jēlovača – ilovača
jēlvic – jela
jērbo – jer
jērz – momak
jēsenić – jasen
jēsenka – kasna, jesenja jabuka
jēz – vidi pod »jāz«

ḡigla – igla
ḡigrat – igrati, plesati
ḡist – jesti (»ḡi« = jedi!)
ḡistvina – jelo
ḡišć – jestiv
ḡiverak – iver
ḡõpet – opet
ḡõrgulat – svirati na orguljama
ḡõrgule – orgulje
ḡũva – juha

K

kā – koja
kābal – vedro
kabl̄nik – polica na kojoj stoji »kā-bal«
kādi – gdje
kā'j – gdje (»kā'j si bil«?)
kāfa – kava
kāl – kaljuža
kālup – galop
kamānje – kamenje
kāštiga – kazna
kēbar – hrušt
kēbranje – otkidanje vrhova kukuru-
znih listova prilikom nagrtanja
kēga – kojega
kēntav – nespretan
kērit – ići (»kud si se iskēril?«)
kīdat – čistiti snijeg
kīdina – snijeg koji pada s grana kada
ojuži
kifēlit – bježati, gubiti se
kīklja – haljina
kīmljen – začim kim
kīnćat se – kititi se, uređivati
kiselīna – kiselo mlijeko
kīta – grana
kītica – djevojačka večer uoči vjenča-
nja
klādnja – kukuruzovina složena oko
stožine
klātiti se – skitati se
klēnić – klen
klēpanje – oštrenje, otkivanje kose
klēpci – pribor za »klēpanje« kose
klēpetac – zvono
klēštrit – cijepati ili sjeći drva

klinčanica – vješalica
klīšća – kliješta
klūp – klupa
kljūka – brava
kobācanje – valjanje po tlu
kõfan – drvena škrinja za spremanje
odjeće
kõj – koji
kolobār – sijeno skupljeno u krug
komõška – mahuna
kõmoštra – veriga, lanac nad ognji-
štem
komõt – ham (dio konjske opreme)
konopljārka – posni kolač iz konoplje
kõpice – vunene, visoke, muške ča-
rape
kõpikonj – divlja djetelina
kõrbač – bič
kõrdun – uska traka kojom se ukra-
šava nošnja
kõsir – srpasti nož
kõsišće – kosište
kosmatēljka – vrsta jabuke smeđe
kore
kosmatiška – isto što i »kosmatēljka«
kõš – gornji dio drvenih, zaprežnih
kola
kõšćica – koštica
kõštriva – pirika, korov
kõšuljac – bluza u ženskoj nošnji
kõtal – kotao
kõtlenica – dio »nīćanice« kroz koji
prolaze niti osnove
kõvanac – vrsta srpa ručne izrade
křč – krčevina
křč – grč (»krč te spopal«)
křćel – dio jarma u sredini
krēljut – krilo
krēsat – odsijecati grane sa stabla
křgovat – vrsta tkanja (četveronitno)
krīljak – šešir
krīžac – križić
krõsna – tkalački stan
krõvina – površinski dio stoga sijena
koji radi truleži nije uporabljiv
krūgla – vrč za vodu s uskim grlom
krūpo – okruglo
krūžat – čistiti žito u rešetku

kûč – 1. šipka koja se sa strane uglavljuje u jaram, 2. kuka, rašljasto drvo
 kûćišće – gradilište, kućište
 kûdilja – kudjelja
 kûja – vrsta preše od drveta (za drvodjeljski posao)
 kûjna – kuhinja
 kûkac – naboj na prstu
 kukàvinja – bijeda
 kûliko – koliko
 kundüter – kondukter
 kûnten – koji je sit, podmiren
 kupřćak – kupovanje
 kuplěnik – mjera od 40 litara
 kûšnit – poljubiti
 kûzol – drvena posudica (obično za jagode) od oguljene kore
 kvřljit – cviljeti

L

lâd – hlad
 lâdat se – odmarati se u hladu
 lâdvica – čamčić, čamac
 lagâckano – polako
 lagânko – polako
 lâglje – lakše
 lâja – ovca
 lâjt – bačva
 lâjtć – bačvica
 lajtćak – manja bačvica
 lâkno – vlakno
 lâkotan – koji je bez brige i rasterećen
 lâmprda – debela, nespretna žena
 lâncac – lančić oko vrata
 lančićak – lančić
 lândrat – skitati, lutati
 lânišće – zemljište gdje je rastao lan
 lâpat – njiva
 lâpsat – lakomo jesti
 lâsi – kose
 lâzno – »nîmam lâzno« = nemam vremena
 lâptat – udarati u tučnjavi
 lâska – lijeska
 lâšćić – ljeskov prut
 lâto – ljeto
 lâto dân – godina

lětoska – ljetos
 lětrika – 1. auto, 2. struja
 lěventa – neradnik, lijenčina
 lezěrna – pričuva
 ľib – kruh
 ľibac – kruh
 ľičit – liječiti
 ľičkat – skidati liko sa stabljike konoplje
 ľik – lijek
 ľilak – kržljavi plod voćke
 ľilkat – pobolijevati
 ľin – lijen
 ľincat – jako plakati
 ľinčina – lijenčina
 ľinota – lijenčina
 ľisa – biljeg, bijela dlaka među tamnijim
 ľisanja – ime kravi
 ľisava – ime kravi
 ľišnjak – lješnjak
 ľištra – papir, dokument
 ľitera – dokument
 ľitnjak – božićni kruh
 ľiv – staja i sjenik pod istim krovom
 ľivak – ljevak
 ľivo – lijevo
 ľizat – puzati na koljenima »lîže oltare«
 ľižaj – lezi! (imperativ)
 ľjitre – ljestve, stranice na zaprežnim kolima
 ľôn – godišnja isplata slugi
 ľošnja – dugačka cjepanica
 ľóvnica – plast sijena
 ľücenj – lûk
 ľûka – livada uz rijeku
 ľûknja – rupa
 ľûpinja – ljuska
 ľüžnjak – krpa kojom se pokriva parilo
 prilikom parenja odjeće

M

mâcast – koji je crnomanjast
 mâčka – kočnica na saonicama
 mâčava – maćeha
 Mâjke Bõžje pâs – duga

Májke Bòžje sùzice – vrsta trave
 makòvnica – makovnjača
 màlin – mlin
 malínak – mlinac za mljevenje kave
 malinica – mlin, mlinica
 mändel – mandalo, zasun
 mänko – makar
 maslénka – posuda u kojoj se pravi maslac
 mäsница – vrsta savijače
 mäša – misa
 mäšar – čovjek koji se vraća s mise
 mäť – majka
 matòr – motocikl
 mäža – velika vreća
 mëklje – mekše
 mëkolup – jaje s mekom ljuskom
 mëkota – oranica
 mëkotica – oranica
 mëlja – brašno
 mëntovat – osloboditi
 mërlin – mrkva
 mëtnit – staviti
 mëtnit pod vušësa – ne poslušati
 mezàna – mjera za količinu žita (»poli-
 lić«)
 mëdulja – kolajna
 mëga – sitna kišica rosulja
 mijäljka – njihaljka
 mijät se – njihati se
 mijûr – mjehur
 mïkat – 1. micati, 2. češljati predivo
 mïlikerc – svijeća (»ravan kaj mïli-
 kerc«)
 mïlošća – poklon
 Milota – ime volu (»mïlast vol«)
 mïsec – mjesec
 mïсни – mjesni
 mišájajača – drvena žlica za miješanje
 jela
 mišät – miješati
 mišina – mješina
 mïžđit – sitno rositi, kišiti
 mläj – mlađak (mjesec)
 mläjji – mlađi
 mlät – alat za mlaćenje žita
 mlînčënica – valjak kojim se valja tije-
 sto

mlïti – mljeti
 mòrt – pijesak
 mortenjãš – kamen koji se mrvi u pije-
 sak
 mòštišće – prijelaz preko rijeke na
 mjestu gdje je nekada stajao most
 mòšnje – posno jelo od tijesta i konop-
 lji
 mòzak – drveni klin u brvnima
 mrcinišće – mjesto na kojem se poka-
 paju životinje
 mřčit se – oblačiti se, crniti se
 mřlotina – crkotina
 mřšćit se – mrštiti se
 mřzal – hladan
 mÿcara – šubara
 mÿcat – šutjeti
 mÿčëć – koji je jako šutljiv
 mÿtvica – vrsta mlina (uzljevača)
 müzol – čir

N

na prïliku – na primjer
 nãbrizgat – naliti
 nabřsevat – kišiti (»kiša je počela
 nabřsevat«)
 nãć – našto
 nãčke – naćve, kopanja
 nãdet – nadjenuti
 nadïvat – nadjevati
 nãdo – željezo (»težak kaj nãdo«)
 nadoštùkat – spojiti dva kraja
 nãdra – njedra
 nãdut – ljutit
 nafãlić – samo tek tako, samo radi
 jedne stvari
 nãgnata – krava koja je bila kod bika
 radi oplodnje
 nagřnit – ogrnut (npr. kukuruz)
 nãjden – dijete nahod
 nãkiće – nakit
 nãkitan – lijepo urešen
 nakřkaćit – natovariti na leđa
 namãcat se – namazati se po licu, a
 zapravo se nagrđiti
 nãmamaške – odmah
 namïkat – namicati

namîrat – namjeravati
 namîrit – namjeriti na što, naletjeti,
 nagaziti, nabasati
 namîščat – namještati
 namîtat – tovariti
 namûčec – šuteći
 napîketi – spremno
 napròmaje – »obuč kaput napròmaje« = obući kaput bez
 uvlačenja ruku u rukave
 nâpršljiv – napastan
 napûnut – napuhnut, ljutit
 narènt – nagnati, natjerati (»narènt
 koga na put«)
 narènuta – krava koja je bila kod bika
 radi oplodnje je »narènuta«
 narèščina – pogodnost
 narîkovat – nabrajati
 nasâjat – nasadivati
 nâstor – stelja (»nâstor za blago«)
 nâstoran – napastan
 nastorêvat – napastovati (»on me na-
 storûje«)
 nastriĝanje – prvo šišanje djeteta koje
 obavlja kum
 nâšak – mala vreća za nošenje na glavi
 nařikaći – vrsta obuće
 nařirana – vidi pod »narènuta«
 natrmânit – namjeriti se na koga
 nâvada – navika
 nâvaran – nezačinjen
 navârščina – posno, nezačinjeno jelo
 navòščit – namazati voskom
 nâvrć – nametnuti
 nâvrt – navaliti (»kud si nâvrl?«)
 nazâžmeć – žmireći
 nazòrcije – pažljivo
 nâžak – vrsta sjekirice
 nêbesan – zločest
 neprestâncije – neprestano
 nêtres – čuvarkuća, vrsta biljke (ko-
 jom se lijeći upala uha)
 nêumi – »on nêumi« = on ne zna
 nêvista – jetrva, bratova žena
 nićanica – dio tkalačkog stana
 niĝdar – nikada
 niĝdor – nitko
 niĝat – nijekati (»u niĝa dò vika, ki

ima taj nima«)
 niĝmac – nijem čovjek
 nòt – nokat
 nôžje – strana kreveta gdje su noge
 nûder – daj (»nûder mi to«)
 nûk – unuk
 nûka – unuka

O

obajdîrat – mariti
 obâstat – smiriti se na jednom mjestu
 obeloglâvit se – oženiti se
 obilîнка – ljuska oguljenog krumpira
 obîlit – oguliti jabuku, voće, krumpir
 obîsan – objestan, zločest
 obîsit – objesiti
 obišènjak – nestaško
 oblîznit – izleći dvojke (janjadi, jaradi)
 obrisâć – ukor
 obrîzan – oštar
 òbrov – kratka strmina
 òbršpica – vrh drveta
 obrušnjâk – maklja
 òbrvrag – izrazito zločesta osoba
 òču – očuh
 òčuv – očuh
 odbrâzdit – odorati zadnju brazdu kod
 međe
 odêmerit – odalamiti, udariti
 odmîtat – oduzimati, umanjiti količinu
 òdnet – isto što i »odmîtat«
 odpâmtivika – oduvijek
 odvâvik – oduvijek
 odvijâtit – naglo otići, otputiti se bez
 smisla i veze
 òfat – skidati oštre dijelove ječmenog
 klasja
 òfinje – oštri dijelovi ječmenog klasja
 ògraja – ograda
 ògranak – grana
 òje – rudo na volovskim kolima
 òjice – malo rudo kod pluga ili drljače
 òjna – uzvik kojim se volovi tjeraju za
 vrijeme vršidbe
 òjnat – okretanje volova na vršidbi,
 okretati
 ôkno – prozor

òknašce – prozorčić
 òkolu – okolo
 okòprčan – spretan
 okrašnjâk – dio svinjske šunke
 òkret – zavoj na cesti
 okrîtat – okretati
 omâknit se – pokliznuti se
 òmanjak – raženi snop koji ostane na-
 kon što se mlaćenjem
 odvoji zrno od snopa
 omîrat – dvojiti, odugovlačiti s odlu-
 kom
 òmul – dio oranice oko kamena kojeg
 plug ne može izorati
 òndeka – ondje
 onòndeka – ondje
 òpak – otkad
 opèpelit – ziniti (»ne da mi opèpelit«)
 oplîtat – opletati, plesati žustro
 opòjet – osloboditi se, doći k sebi
 oprîtit – natovariti što na leđa
 opsèntat – opčiniti (»koda ga je opsèn-
 talo«)
 opsîkat – 1. opsijecati, 2. liječiti nateg-
 nuti želudac
 òri – orah
 òriž – riža
 orjèvina – orahovina
 orjòvnica – orahnjača
 òsica – osovina
 òsina – osa
 osnâžit – očistiti
 òst – ocat
 òst – tjerati vola ulijevo
 òstran – osim
 òščak – štap kojim se gone volovi u
 zaprezi (»òst ća« – povik,
 prema tumačenju kazivača,
 od kojeg potječe ime štapu)
 ošîmfat – izgrdjati
 ošîpračit – udariti bičem ili šibom
 ošpûrit se – oteliti se, ojanjiti
 otâščat se – malo prigristi, utoliti glad
 òtka – lopatica kojom se čisti ralo
 pluga ili plug
 òtom – misao
 otpûnit – odahnuti
 òtučak – vidi pod »òmanjak«

òvdeka – ovdje
 ovòvdeka – ovdje
 òzdol – odozdo
 òzgor – odozgo

P

pàdela – zdjela
 pàjtít – drugovati, prijateljevati
 pàljir – nadzornik
 pàprl – vrtni sljez
 parićat – spremati
 pàrilo – drvena posuda (»od dùga«) za
 parenje odjeće
 pasâni – prošli (»pasâni ćèdan«)
 pàsmo – mjera za broj niti u tkanju
 (»jedno pàsmo dvadeset češûnjica«)
 pâš – pašenog
 pâšćit se – žuriti se
 pàtljat – prosijavati (brašno)
 patrîkanje – igra sa stabljikama paprati
 pàzuv – pazuh
 pèjat – ubosti
 pèkva – peka
 pèlda – sitna osoba
 peljûšar – jastreb kokošar
 pènit – ubosti
 pèpel – pepeo
 pepèlarka – velika teška sjekira za
 obaranje stabala
 peràlišće – mjesto uz vodu na kojem
 se pere rublje
 Pèran – ime za vola
 Pèrava – ime za kravu
 perûšat – komušati kukuruz
 pèšnjak – mala udubina na krušnoj
 peći koja služi i kao lonac
 pètej – pijetao
 pijâža – »to mi pijâža« = to mi paše
 pîkat – bosti
 pikèlit – skakati na jednoj nozi (»pik-
 èli« = gubi se)
 pîljak – obli kamenčić
 pîljanje – dječja igra s kamenčićima
 pîljun – 1. kumče, 2. jastreb kokošar
 pîljunak – kumče
 pîsak – pijesak
 pîšćar – pjeskovita zemlja

pìtat – hraniti
 pìvnica – podrum
 pìzma – mržnja
 pìzmen – čovjek koji mrzi
 planîнка – domaćica
 plàta – plahta
 plàvota – plavo goveče
 plèsna – čistina u šumi, mala ledina
 plîno – stado
 plîva – pljeva
 plòvan – svećenik, župnik
 plovànija – 1. župa, 2. župni stan
 po nêdilji – drugi tjedan
 pòbaške – posebno
 pòč – pošto
 pòd – tavan
 podâcan – darežljiv, sklon davanju
 pòdbradnja – donji dio jarma
 pòdila – milostinja koja se daje pro-
 sjaku
 podîvat se – pačati se (ne podîvlji se«)
 podmîtat – podmetati
 podrûgaçit – opetovati, uraditi po
 drugi puta
 pogâjat – pogadati
 pòjt – poći
 pòjt nâstran – vršiti nuždu
 pòjt radi sebe – vršiti nuždu
 pòlak – uza, pored
 polânit – isplahnuti, polititi
 polègoma – pogotovo
 pòlic – mjera od dvije i pol litre
 polîgat – pobolijevati (»nit ležat nit na
 nogam«)
 polîtat – polijetati
 pòlovica – uštap, pun mjesec
 polòvniçat – skupiti sijeno u manje
 plastove
 pomîkat – pomicati
 pòmitaça – krilo od guske ili pure koje
 služi za čišćenje
 pòmitat – mesti
 pomîtat – postavljati
 pomòri – pomozi (imperativ)
 ponîknit – zanijekati, nijekati
 pòpast – uhvatiti
 pòpeçak – mala lopatica za žar, ožeg
 popîvat – odgovarati pjevanjem kod

mise
 popòjen – popođen
 popòldan – popodne
 pòprik – poprijeko
 pòruka – vjenčanje
 pòslašćica – poslastica
 posprîmit – pospremiti
 pòstola – cipela
 pòstriç – podšišati
 potârnjak – vrag
 pòtem – potom
 potoçálnik – drveni bat kojim se, u
 mlinu, sabija brašno u vreće
 pòtriba – siromaštvo, neimaština
 pòvismo – povjesmo
 pòvna – tava, posuda, u kojoj se peče
 meso
 pòvršica – vrh krova
 pòvrzlo – uže za vezanje snoplja u že-
 tvi
 pòzder – drvenasti dio lana, konoplje,
 koji ostaje nakon prerade
 požîmat – upijati (»požîmlje sve« =
 upija sve)
 př – žar
 prâja – njiva
 prâšičanje – igra sa štapom i komadi-
 čem drveta (»prâšicom«)
 prâvdat se – svađati se
 přcmarit – peći na masti
 precîranje – prenemaganje
 predèmerit – pretući
 preîtit – prevrnuti
 prèja – pređa
 prèjt – preći
 prekòbaba – prababa
 prekobâciti se – prevrnuti se preko
 glave, načiniti kolut naprijed
 prèkoded – pradjed
 prèkonuk – praunuk
 prelâkat – pregladniti
 prètljaça – prakljaça
 prèz – bez
 přcûrak – ni dijete ni djevojka
 přçac – prijeki put, prečica
 prigònljiv – koga se mora tjerati da što
 radi, lijen
 prikàlat – podignuti haljinu i staviti je

za pojas kada pada kiša ili rosa
prikčera – prekjučer
pripëljanac – dijete koje majka dovede
kod preudaje
pripëljanka – vidi »pripëljanac«
pripòvidat – pripovijedati
pripovist – pripovijetka, priča
pripòznat – prepoznati
pripšpit – dospjeti
přištrišak – krov nadograđen na neku
veću zgradu
přistup – početak mise

R

râjtat – rešetati na velikom rešetu
(»protoku«) da se odvoji zrnje od
slame
râkita – vrba
râktel – naziv za svu drvenu građu za-
prežnih kola, osim kotača
raktêlina – isto što i »râktel«
râmbaša – harambaša
râstava – tri snopa složena u hrpu
râstic – hrast
râšak – sprava za motanje pređe (duži
štap, rašljast pri vrhu)
razbîstvat se – razbuditi se
razgâjit se – razvedriti se
razlîtat se – razlijetati se
rîdat – sabiti na hrpu
rêcelj – ručica na dršci kose
rešêtkâ – rešeto
rîč – riječ
rîda – kožni ovratnik, šal
Rîjan – ime za vola
Rîjava – ime za kravu
rîji – rjeđi
rîktat – namještati, dotjerivati
rînčica – naušnica
rîpa – repa
rîpnica – korov, repulja
rîtko – rijetko
rîzak – koji se lako reže
rîzanac – rezanac
rîzat – rezati
rîžmat – gužvati

ròglje – vile
ròščit – hrustati, drobiti, sitniti
ròški – 1. invalidske štake, 2. deformi-
rane šljive od kiše
rpa – hrpa
rptênjača – kičma
rptišće – hrbat
rš-rš – uzvik kojim se razdvaja stado
rřvat – boriti se
rùčica – 1. rukovet, 2. stupac na za-
prežnim kolima
rùčvat – teško hodati kroz snijeg
rùdinak – kamenita izbočina
rùpčac – rupčić
rùpit – naići
rùsak – ranac
rùška – kruška
rùšnik – ručnik
ržulja – raž

S

sabirâcija – skupljanje
sâja – čađa
sâja – sadnja, sjetva
sâjav – čađav, crn
sâjmišće – sajmište
sakrêštija – sakristija
samârnjača – škrinja s poklopcem u
obliku krova
sâmor – samo
sâmostan – sir koji se sam »stâje« bez
sirišta
sâmšćina – samoća
sâna – saonice
sânca – malene saonice
sâsac – dojka
sât – saće (»složen kaj medena sât«)
sâtrt – slomiti
sažmîkan – zgužvan
se jêseni – jesenas
sêga pròlića – proljetos
sêno – sijeno
sêstrenica – greška u tkanju (platnu)
kod uvadanja niti osnove u »nîćanice«
sîc – sjeći
sîčka – sječivo
sîgur – »nîs sîgur« = nisam siguran

sìme – sjeme
 simènjak – pijetao koji je ostavljen za rasplod
 sinokoša – sjenokoša, livada
 sìnja – sjena
 sìnjat – gađati, ciljati
 sìnjit – sjeniti
 sìrišće – sirište
 sìrutka – voda koja ostaje nakon sire-nja
 sìtit se – sjetiti se
 sìtnica – rešeto
 sklízaljka – klizaljka
 sklízat se – klizati se
 sklòpnica – igla sigurnica
 skř'at – skršiti
 skrèta – deset povjesama spletenih u jedno
 skulèznit – lijeno sići iz postelje
 skùpnjak – čovjek koji se priženio
 skùštran – raščupan
 skùta – posna juha od kuhanih konop-lji
 slànina – ugojeno prase
 slèkav – nespretan, trom
 slíp – slijep
 sljipíc – sljepić
 slivovka – šljivovica
 slugân – sluga
 smàknit – iščasti (»smàknit zglob«)
 smírat – namjeravati (»čà smiraš«)
 smírit – završiti
 smìsa – smjesa
 smisòvnica – kruh od više vrsti brašna,
 uz obvezni proso
 smřsaljka – omča
 snâjt se – snaći se
 snèt – skinuti
 sníg – snijeg
 snižnik – snješko
 snît – snijet
 snìtljiv – pun snijeti (žito)
 snòć – sinoć
 sòknje – kratke vunene čarape
 sòkterit – oštro odgovarati
 sòlika – sitna tuča
 sòpet – opet
 sòta – gospodarska zgrada (»ima do-

bro sòće« = ima dobre gosp. zgrade)
 splavùtina – nečistoća koju nosi po-plava
 sprìgnit se – sagnuti se
 sprìmit – spremiti
 spùtan – sposoban, spretan
 srâmeć – sramežljiv
 srânit – sakriti
 sranjâčkat se – igrati se skrivača
 srčènica – srednji dio na zaprežnim ko-lima, koji spaja prva i zadnja kola
 srída – srijeda
 srídina – sredina
 srìdnjac – srednji dio
 srìdnji – srednji
 stâra mâma – baka
 stâri čâće – djed
 stât sprík – usprotiviti se
 stâtiva – dio tkalačkog stana
 stèna – 1. stijena, 2. zid
 stíjn – stijenj
 stòmanja – duga, dječja košulja
 strânica – pobočna daska na zaprež-nim kolima
 strènit – uzdrmati
 stríja – streha
 stríla – strijela
 strížavka – kukac uholaza
 stfñ – žitarice
 stñišće – strnište
 střpljenka – ništa (»u šali se reče, ako
 koj pita čà« si jil, da si jil
 střpljenke-
 -niš«)
 strùga – velika ulazna vrata u dvorište
 strùžica – mala ulazna vrata u dvorište
 stùfinjit – popljesniviti
 stùpa – okruglo, izdubljeno (»izdùbe-no«) drvo koje služi za »stùpa-nje« konoplje
 sùbena – sulud čovjek
 sùdom víka – uvijek
 sùkalo – pomoćna sprava za tkanje
 sùknenka – pokrivač od domaće vune
 sùncogletka – suncokret
 sùridak – rijedak
 sùstrnit se – zaustaviti se
 sùša – gospodarska zgrada

süvodrenik – zečji trn
 svâk – sestrin muž
 svâst – svastika
 svâštar – svašta
 svê i jedan – do zadnjega
 svîća – svijeća
 svîćka – krijesnica
 svîćnjak – svijećnjak
 svîćogas – naprava za gašenje svijeća
 svîknit se – dopasti se
 svît – 1. svijet, 2. savjet
 svîtak – kolut napunjen starim krpama
 na kojem se nosi teret na glavi
 svîtovat – savjetovati
 svr'a – s vrha

Š

šajcat – odrediti (težinu, cijenu)
 šajer – sjenik
 šajerak – mali sjenik
 šakavac – kamen tucanik veličine šake
 šamara – sjekira
 šaraga – zaslon na zadnjem dijelu za-
 prežnih kola
 ščâp – štap
 ščâpit – zgrabiti, uhvatiti
 ščâv – štavelj, vrsta korova
 ščene – štene
 ščëtina – svinjska dlaka, čekinja
 ščika – drveni klin umetač
 šëmbreknit se – prevrnuti se
 šënica – pšenica
 šëpuka – divlja loza
 šëpütika – isto kao »šëpuka«
 šëstilo – šestar
 šifron – jaki pljusak
 šiknit – udariti, hitro baciti rukom
 škâmalj – klupa u crkvi
 škâmlja – udubina u kamenu
 škânjac – jastreb mišar
 škârić – rašljasti dio na prednjem di-
 jelu zaprežnih kola
 škëljka – brava
 škôpa – ražena slama za pokrivanje
 krova
 škôpac – ovan
 škôpar – čovjek koji škopom pokriva
 krov

škôpat – škopom pokrivati krov
 škôpljar – čovjek koji štroji bikove i
 svinje
 škôpnjak – snop uređene ražene slame
 škôrârup – skorup, vrhnje
 škôrâpac – kratki pljusak
 škôrînja – mrtvački sanduk
 škôrîpac – vrata preše, čekrk
 škôrlet – mramor
 škôrlja – rupa
 škôrlijčast – rupičast
 škôr – taman
 škôrîna – tama, noć
 škôvôrac – čvorak
 šlêst – tjelesna građa (»dobro je šle-
 sti«)
 šlîte – dva drveta zavinuta poput sao-
 nika za vučenje tereta
 šmûcat se – prikradati se, vući se
 šnjîta – komad, kriška
 šnjîtice – jelo od krumpira
 špîci – čipka
 špîjat – zavirivati
 špřitlja – snovačka daščica u tkanju
 špûrac – vanbračno dijete
 špûre – isto što i »špûrac«
 šriš – inje
 štêrnja – cisterna za kišnicu
 štîge – stube
 štîgnica – stuba
 štîjača – štahača
 štîm – ponos
 štîmat se – ponositi se, dičiti se
 štrâca – plahta za nošenje sijena
 štrîfulja – niti dijete, niti djevojčica
 (podrugljivo)
 štrîk – uže
 štrînja – namotaj vune
 štrûkalj – ledenica
 štû – uzvik kojim se vola tjera unatrag
 šûba – bunda
 šûfer – vozač
 šumîrat – razmišljati
 šumast – lud
 šûndrat – uništiti
 šûnjka – šunka
 šûperje – kržljave glavice zelja
 šûrela – rola

T

tabànat – gaziti
 tàblat – gaziti
 tàkat – valjati
 tandrlikat – kad zaprežna kola
 drndaju po neravnom te-
 renu »kaže se da kola
 tandrliču«
 tàščina – osjećaj gladi (»lovi me tàšči-
 na«)
 tëljug – drveni okvir za ovčje zvono
 tèmper – klatno u zvonu
 tèntat – napastovat
 tèpa – sag
 tèpija – sag
 tèpeški – običaj darivanja male djece
 četvrti dan iza Božića
 tepeškîrat – ići od kuće do kuće
 tèpka – vrsta sitne, trpke kruške
 tèrkija – kožna vrpca
 tètac – tetak
 tèžak – radnik, nadničar
 tîca – ptica
 tîčić – ptić
 tîme – tjeme
 timènica – tjeme
 tîsto – tijesto
 tîščat – tištiti
 tîškât – gurati u što da što više stane
 tlàka – lončarska smjesa pripravljena
 za pravljenje lonaca
 tòbolac – 1. drvena posuda za vodu,
 2. uložak za brus u košnji
 tònja – drijem
 tònjat – drijemati
 tòpol – topola
 tòteka – tu
 tîd – tvrd
 tîdit – tvrditi
 trènci – vrsta jela od kuhana tijesta
 tîrknit – lud, luckast
 tîrlica – sprava za preradu lana i ko-
 noplje
 tîrnka – košnica
 tîrnjula – trnjina
 tròntast – trom
 tîpika – vidi pod »strpljenka«

tîrta – drvenasti, suhi dio vinove loze
 tîrtanj – tutanj
 tîrnjit – tutnjati
 trûcat – srditi se na koga
 trûnit – razbacivati gnojivo
 trûšnje – trunje
 tûčji – koji je od pure
 tûfinja – plijesan
 tûji – tuđi
 tujîna – tuđina
 tûkača – sprava za preradu lana i ko-
 noplje
 tûka – pura
 tûkan – puran
 tûlicno – toliko (ako je malo)
 tûliko – toliko
 tûmara – nespretan čovjek
 tûmbolac – vidi pod »tobolac« (Zagor-
 je)
 tûnjat – govoriti kroz nos
 tûnješa – čovjek koji govori kroz nos
 tûrina – tar od sijena (udisanje para
 od iskuhavanja turine po-
 maže u liječenju jačih pre-
 hlada i upala sinusa)

U

ûcvarak – čvarak
 ûč – ušto
 ûdugom – neprestano
 ûklopñjak – dovratak
 ulàznit – uhvatiti vremena za što uči-
 niti
 ulînit se – ulijeniti se
 ûmit – umjeti
 ûmorak – krstavac
 ûmrit – umrijeti
 ûntorak – donji dio ženske nošnje
 (podsuknja)
 ûpazit – upamtiti
 ûplitñjak – pletenica ženske kose
 ûprav – upravo
 ûprik – poprijeko
 upûtit se – naviknuti se na što, naučiti
 se na što
 usâmpast – uzalud
 uškòpit – uštrojiti

uťišmat se – smiriti se
uvätit – uhvatiti
üvdaj – ovuda
üvrat – poprečni slog na početku njive
üvrit – upeti (Tounj)
üz truc – za inat
üzdugalj – uzduž
üzàncija – običaj

V

vàdljat se – kladiti se
vàdlje – odmah (Zagorje)
vàkal – otkos
vâlje – odmah
vànjkuš – jastuk
vànjkušnica – jastučnica
vårdenja – kuka
Vàzam – Uskrs
våzmenjača – posebna kobasica koja se kuha za Uskrs
vënjit – bježati
vinogràdišće – zemljište na kojem je bio vinograd
višalica – vješalica
višlje – više
viťal – sprava za snovanje osnove
viťar – vjetar
viťralica – sprava za provijavanje žita
viťrit – vjetriti
vlàčica – velike saonice
vòla – ljubav (»to je velika vòla«)
volíćak – volić
vòrdat – dizati buku (»ne vòrdaj«)
vòščan – vošten
vòščine – ostatak saća kad se kuhanjem odvoji vosak
vòščit – željeti (»ponuđeno-pòvošćenno«)
voščûrak – mali »vòš« sijena
vrågometan – živahan, zločest, nestajan
vrågostran – isto kao »vrågometan«
vråtilo – dio tkalačkog stana
vřc – staviti (»vřzi tòte«)
vřd – brzo (»kopaj vřd da ne stoji red«)
vrídan – vrijedan

vřdñjac – podrugljivo za lijenčinu
vřnja – vrhnje
vrñjårica – žena koja radi i prodaje sir i vrhnje
vřšćica – sveza, uzica
vřťlišće – zemljište na kojem je bio vrt
vřćinij – tkalački stan (Ogulin)
vřćit – učiti
vřćit – tkati
vřćitelj – učitelj
vřgledalo – zrcalo (Tounj)
vřjac – 1. punoglavac, 2. dio tkalačkog stana
vřjac – ujak
vřje – ujak
vřjna – ujna
vřlišće – košnica za pčele
vřlje – ulje
vřra – ura
vřtak – potka
vřvo – uho (množina »vušesa«)
vřzal – čvor
vřže – uže

Z

zabñgnit – presjesti
zabråzdit – početi orati
zâc – zašto
zâc gòd – zaštogod
zadñnit – zadjenuti
zadřgnit – od straha prestati govoriti (»ča si zadrñnil«)
zaffkñit – zeznuti
zåjet – zagrabiti vode
zakâlit – zamutiti vodu
zaklâpač – nož na sklapanje zakrivljene oštrice
zaklâpaljka – sklopnica (Tounj)
zaklñnit – zaključati
zaliřpit se – zagrcnuti se
zåmi – uzmi (imperativ)
zanerèdit se – zaprljati se
zåpačan – koji je s nekim povezan u poslu
zaplûvit – tijekom vremena prekriti muljem (»kad voda muljem prekrije kamen kaže se da

ga je zaplûlo«)

zapûnit – »zmija te šara zapûnila« – kletva, od vjerovanja da zmija može otrovom zapuhnuti i obično goveče

zarânit – zagrnuti

zarêmpat – zaprljati noge po prljavom putu

zâslon – pregača

zâstava – grana koja se stavlja na pokošenu livadu kao znak zabrane paše

zâstavit – postaviti granu »zâstavu« na livadu i onda se kaže da je livada »zâstavljena«

zâstor – pregača

zâšakci – pletene rukavice bez dijela za prste, koje griju samo zglob šake

zatîkat – zatjecati

zâžmat – zažmiriti

zbřsat – sasjeci travu motikom

zdîla – zdjela

zdîvat – sastavljati, slagati (»zdivat stog«)

zêljac – vrsta korova

zêt – uzeti

zglâvlje – uzglavlje

zglâvnik – željezna motka sa nožicama postavljena vodoravno na ognjištu, a na koju se slažu drva

židanica – zidana kuća

žimuska – zimus

zlòstanit – zlostajljati

zmîjenjak – stolisnik, hajdučka trava

zrîće – zjenica

zùzdrit – drhtati od zime

zvôn – veliko zvono

zvônac – goveđe zvono

zvrâćak – opasni nagib na putu

Ž

žâbokovčina – mokrača

žâga – pila

žâganica – daska

žâgat – piliti

žâkalj – kesa

žâkćiv – škakljiv

žâklja – kesa

žbòknit – udariti šakom

žêlizja – stupica

žêlizo – željezo

žîšat – zijevati (»al mi se žiše«)

žlêpit – pasti cijelom dužinom

žlîb – žlijeb

žlîba – njiva žljebasta oblika

žnjâčica – žetelica

žoâr – žohar

žřdina – duga, debela motka koja služi za vezivanje voza sijena

žûpa – juha

žutênjka – maslačak

žûžak – kukac, žiška u grahu

žvâljat – žvakati (pogrdno)

žvîgnit – udariti šibom ili bičem

DODATAK RJEČNIKU

B

bâruša – koza

bòćak – strana, padina

Č

čêreg – sitan komad (»srizat ću te na čêrege«)

D

dêrko – koje je čvrsto i otporno na deranje

đica – djeca

dîte – dijete

dřslast – osoran

dvòjmít – dvoumiti

G

grèben – sprava za preradu lana

K

kàlača – kuhača
 kàlat – grabiti vodu
 kīgod – tkogod
 klĩmbutat – lutati bez veze
 kòmora – soba
 kùtljača – velika kuhača

M

mlâdići – mladenci

N

nàdit – kovati
 nalĩčit – natući

NJ

njâvčat – mijaukati
 njêv – njihov
 njijov – njihov
 òcat – vrsta korova
 òdar – vidi pod »nùder« (»òdar mi...«)
 òplin – prednji dio zaprežnih kola

P

plàtnica – obod drvenog kotača
 pòcim – sirište
 podlòžnjak – dio tkalačkog stana, pedala

S

sľiva – šljiva
 snâ – snaha
 stêlnik – bujadara
 stĩnica – stjenica
 stĩsnit – koji je povučen, miran
 suzdržljen – vidi pod »dřslast«
 svĩtica – vrsta ribice, nalik čovječjoj, lokalni endem

Š

šòc – ljubavnik
 šòca – ljubavnica
 šòše – rašlje

T

tâjka – sitni nabor
 tòbolica – vidi pod »tobolac« (Tounj)

V

vàn – nego
 vân – korist (»za ki vân bi ja to delal«)
 vârak – običaj na prelu da svaka djevojka donese nešto za zajedničko jelo
 vârakat se – snalaziti se
 vījoglav – bezobziran
 viška – vještica (»leti kâj viška«)
 vřĩca – vreća

Z

zaimâlišće – mjesto uz rijeku gdje se grabi voda

Ž

žmĩtak – ono što se stisne šakom

POSEBAN DODATAK

Rječnik čakavskog narječja Brinja

Kazivač: Blaženka Vidaković, željeznički službenik, rođ. 1963. god.

A

ajduk – lopov
ajme – uzvik čuđenja
ajmo ća – idemo odavde

B

bàba – baka
bàdanj – vrsta bačve
bàla – slina
bàlav – slinav
bàrjak – zastava
bàtić – čekić
bèna – budala
bèsedà – riječ
bìlica – vrsta šljive krupnog ploda, žučkaste boje
bìlit – bijeliti, krečiti
bìljac – pokrivač od vune
bìsage – platnena vreća s dva otvora iz koje se sije žito
biž ća – idi, bježi (imperativno)
bižat – bježati
blàgo – stoka
blàtan – prljav
bljùvat – povraćati
bràbonjak – ovčji izmet
bràna – drljača
bràv – ovan
brđo – dio tkalačkog stana
brìg – brijeg
brìklja – nazubljeno drvo koje služi u sušenju sijena
brúnza – zvono
bùjad – paprat
bùrica – posuda u koju se muze mlijeko

bùšća – vrt
bùva – buha

C

càger – kazaljka na satu
càpa – šapa
celìna – neizorana livada
cìberača – vrsta šljive
cìfrat se – dotjerivati se
cìgar – cigareta
cìma – površinski dio stabljike krum-pira
cimènta – cement
cìnit – cijeniti
cìrit se – smijati se grohotom
cìtore – usna harmonika
cìv – cijev
còprnja – vještica
crnjàvka – modrica
cùkar – šećer
cùkrit – šećeriti
cùnja – krpa
cùra – djevojka
cùrica – djevojčica

Č

čà – što
čàval – čavao
čèdulja – cedulja
čekulàda – čokolada
čèla – pčela
čèr – jučer
čèranji – jučerašnji
čèrivo – crijevo
čìjat – čihati perje
čikobèrnica – pepeljara
čitàba – napis, spis
čòvik – čovjek
čřv – crv
čřvojiđina – crvotočina

Ć

ćáće – djed
 ćále – očale
 ćapat – otimati
 ćêr – kćer
 ćirit – napadno gledati, zuriti
 ćòrav – slijep
 ćùćit – poljubiti

D

dèlat – raditi
 delemìt – dinamit
 đica – djeca
 đidovina – djedovina
 đitalina – djetelina
 đivan – govor
 divânit – govoriti
 điver – djever
 dlêto – dljeto
 dòklje – dokle
 dòlinji – donji
 dòta – miraz
 drên – drijen
 drènjula – drenjina
 drîmat – drijemati
 dròb – utroba
 dròban – sitan
 dròbnit – sitniti
 dùvan – duhan
 dvìsto – dvijesto
 dvìzica – prošlogodišnja ovca
 dvòjlitra – dvolitra
 dvòrišće – dvorište

Đ

đikat – skakati

F

fàjercak – upaljač
 fàkin – deran, neotesanac
 fàlda – nabor na odjeći
 fàličan – koji je s greškom, manjkav
 fàlinga – greška
 fàlit se – hvaliti se

famìlija – obitelj
 fàrba – boja
 fàta – vata
 fažòl – grah
 fêder – opruga
 filžan – šalica za kavu
 firunga – zavjesa
 flûndra – kurva
 fòrmast – koji je dobrog oblika
 frâz – grčevi u truhu (bolest)
 frčka – koverča
 frčkav – koverčav
 frêšlag – drvena škrinja za žito
 frñjast – prćast
 frtalj – četvrt
 frùštik – doručak
 fudamènt – temelj
 fuzêkljin – vunena čarapa

G

gàbel – kabl
 gànak – hodnik u drvenim kućama
 gèrma – kvasac
 gèvergin – cvijet georgina
 gëzdav – ohol
 glûv – gluh
 gmâjna – ničija zemlja
 gnjêst – gurati što, tiskati
 gòrinji – gornji
 gràmp – kramp
 grêm – idem (1. lice jednine)
 grîč – kameniti teren
 grîj – grijeh
 grñjota – grehota
 grîšan – griješan
 gùcalj – gutljaj
 gùda – svinja
 gùdalo – vrsta pile
 gùšćer – gušter
 guštîrat – uživati

I.

ìljada – tisuća
 ìspovid – ispovijed
 ìstija – potiho
 istrîskat – ispljuskati, istući
 ìzmed – između

J

jächmen – ječam
 jägma – navala, potražnja
 japnênka – jama u kojoj se gasi vapno
 jâpno – vapno
 jârgan – vršnjak
 jarmênjača – dio volovske zaprege
 jâvkat – naricati
 jelîta – vrsta krvavice s brašnom
 jêlva – jela
 jêrbo – jer
 jîgla – igla
 jîlac – čovjek koji rado jede
 jîlo – jelo
 jimânje – imanje
 jîmenjak – imenjak
 jîst – jesti
 Jivanja – blagdan sv. Ivana
 jîvanjska müšica – krijesnica
 Jîve – Ivan
 jîver – iver
 jörgulje – orgulje
 jörîna – krštenje djeteta
 jûtra – sutra
 jûva – juha
 jûžina – užina

K

kâbal – kabao
 kâbalnik – polica u »gänku« na kojoj
 stoji kabao s vodom
 kâdi – gdje
 kâjiš – remen
 kâmara – naslaga sijena ili paprati
 kâmor – kamoli
 kântrida – stolica
 kâpula – crveni luk
 kâpulica – lučica (luk za sjeme)
 kâšnje – kasnije
 kažêvat – kazivati
 kêbar – hrušt
 kêfa – četka
 kêfat – četkati
 kêlj – ljepilo
 kêljit – lijepiti
 kî – 1. tko, 2. kao

kîklja – haljina
 kîrijat – rušiti i prevažati drva iz šume
 kîštra – kutija
 klîpsat – polako ići iza koga
 kljîšća – kliješta
 kljûka – brava
 kôbilica – skakavac
 kobâcat se – ritati se
 kôlnica – prostorija u kojoj se smje-
 štaju zaprežna kola
 kôloturica – čekrk
 kônak – prenočište
 kôrbač – bič
 kôtač – bicikl
 krâma – stara roba, nevažne sitnice,
 otpatci
 krêpat – umrijeti
 krêpuša – nametnik na ovci
 krîljak – šešir
 krîpa – svadbene, svečane saonice
 krûnica – naziv za svečanost noć uoči
 svadbe kod mladenke kada
 se plete krunica od »pâven-
 ke« u koju se stavlja jabuka
 kûcak – pas
 kûdilja – kudjelja
 kûfer – kovčeg
 kûrdela – vrpca

L

lâjt – otvorena bačva
 lâmpa – svjetiljka
 lâskanje – sijevanje
 lâstika – guma
 lâternja – ručna svjetiljka
 lënčina – lijenčina
 lèpilo – ljepilo
 lêska – lijeska
 lèto – ljeto
 lètos – ljetos
 limozîna – ubiranje novca u crkvi za
 vrijeme mise
 lîp – lijep
 lišnjak – lješnjak
 lûmbrela – kišobran
 lûšija – otopina pepela za izbjeljivanje

platna
lùšijat – izbjeljivati platno

M

mâjka – baka
mâlin – mlin
mâliniċ – mlinac za kavu
mârvica – vrsta gljive
mâša – misa
mâvez – konac za vezenje
mëdvid – medvjed
mëja – međa
mëlta – pijesak
mêrlin – mrkva
mermülada – marmelada
mëtica – metvica
mïlikerc – voštana svijeća
mïsec – mjesec
misëčina – mjesečina
mîšaća – kuhaća
mišâlovka – mišolovka
mlîko – mlijeko
mlît – mljeti
mravûnjac – mrav
mravûnjača – mravinjak
mûle – vanbračno dijete
mûnjen – lud
murêlac – letva, daščica
mûštra – šara
mûva – muha

N

nadoštùkat – nadodati, nadovezati
nîmac – nijem čovjek
nòseća – koja je u drugom stanju

O

òbod – obad
òcvirak – čvarak
odêlo – odijelo
omêlo – guskino krilo koje služi za
čišćenje prašine i čađe
òntar – oltar
òprava – haljina
òr – tvor

òrij – orah
òtka – štap s metalnim vrhom za čišće-
nje pluga

P

páčat se – uplitati se u što, dirati se
čega
pâdela – zdjela
pâlenta – žganci
pâljak – vilica
pânoga – odvojak
pantalôni – hlače
pârta – goveđa dlaka koju je rogom
skinulo drugo govedo
pâs – pojas
pâsat – proći, završiti
pâsmo – mjera za dužinu pređe
pâzuv – pazuh
pëčurva – vrganj, gljiva uopće
pêgla – glačalo
pêglat – glačati
pêlda – sramota
pëtnjak – tegla za cvijeće
pïknja – mrlja, točka
pïnur – vilica
pïtan – ugojen
plafôn – strop
plânja – strugalo
plâsnica – hrpa, stožić sijena ili slame
plâta – plahta
plisniv – pljesniv
plîva – pljeva
pobirôv – koji puno bira
pôč – pošto
pôčve – papuče
pôdač – pod što
pogâjat se – pogađati se
pôkrov – poklopac
polâgat – nositi stoci sijeno
poljîvat – polijevati
pöndiljak – ponedjeljak
pöneštra – prozor
pöpečak – žarač
pöpriko – poprijeko
poselûš – koji skita po selu
pötajice – potajno
potepûv – skitnica

potrěfít – pogoditi, naići na što, nale-
tjeti
pòtriba – potreba
potřknit se – spotaknuti se
pòvesmo – povjesmo
pràm – prema
prâvdati se – svađati se
přčit se – praviti se važnim
přčkat – raditi što bez volje, raditi
površno
prêbor – izbor
prefřigan – mudar, dovitljiv
prêja – pređa
presûra – tava
prêm – premda
přpet – našiti što
proflûndrat se – prokurvati se
přt – zavežljaj, teret na leđima
přvanji – prethodni, prvotni
pùčić – dugme
pùket – buket
pûntat – nagovarati koga na što
pûšćat – puštati
pûv – puh

R

ràbotat – raditi
ràcina – naušnica
ràgung – dimnjak
ràjše – radije
ràma – okvir
ràst – hrast
ràšak – dugi, rašljast štap na koji se
namata pređa u tkanju
rašćêpit – rascijepiti, razdvojiti
řbat – hrbat
řdat – kašljati
rêšt – zatvor
řfljača – daska za pranje rublja
rînga – karika
rôštat – tresti čime
rôzgat – pjevati
rôža – cvijet
rûbac – marama za glavu
rûbača – košulja
rûda – rudo
rûkača – glinen vřć

rûpčić – maramica
rûšnik – ručnik
rûšva – kruška

S

sàja – čađa
sâne – saonice
sàzut se – skinuti cipele
sêkrva – svekrva
sêno – sijeno
sïc – sjedalo
sîdalo – sjedalo
sîdit – sjediti
sîkira – sjekira
sikîrat se – sjekirati se
sîme – sjeme
skûštrat – nakovrčati
skûvat – skuhati
slâmnica – madrac od slame
slêpit – zalijepiti
slîgat – slijegati
slîpac – sljepac
slîva – šljiva
smâja – snaha
smîj – smijeh
snâšat – donositi, spuštati
snîg – snijeg
sòlika – slana kiša
spòdoban – prikladan, pogodan za što
sprâvit – spremiti
srîća – sreća
stalâža – polica
stâp – posuda u kojoj se pravi maslac
stât – stajati
stôžina – drveni stup oko kojeg se
slaže sijeno u stog
strîć – šišati
strîja – streha
střnišće – strnište
strûga – nezagađeni ulaz u polje
sûkalo – naprava, za namatanje pređe
sûkno – platno od vune
sûrleša – koji ima dug nos
svâgdi – svagdje, svuda
svîdar – svrdlo
svîlan – svileni
svîtal – svjetao

Š

šâr – šareni
 šćirka – štirka
 šćuka – ruka bez šake
 šënica – pšenica
 škäle – ljestve
 škäline – stube
 škâtulja – kutija
 škôda – šteta
 škôdan – štetan, zločest
 škôrnje – velike cipele
 škûr – taman, mračan
 škurîna – tama
 šlajer – svadbeni veo
 šlâmpav – nespretan
 šlape – papuče
 šlâuf – gumeno crijevo
 šlifer – navlaka za poplun
 šmrîka – smreka
 šnjîta – komad, kriška
 špëkula – pikula
 špice – čipka
 špîglo – zrcalo
 špôt – ruglo, sramota
 špôtat – grdjeti
 štâla – staja
 štëntat – gubiti vrijeme
 štêrnja – bunar
 štiġe – jasje za stoku
 štîjat – štihati
 štîmat – odgovarati, pogodovati
 štîmat se – uređivati se, dotjerivati se
 štrânjga – dio zaprege
 štrâpac – jaka i kratka kiša
 štrëka – željeznička pruga
 štrîk – konop
 štrkat se – rastrčati se (odnosi se na stoku) i obijesno poigravati
 šûber – regulator topline na peći
 šûmast – priglup
 švôrdat – glasno mokriti

T

târabe – drvene daske za ogradu
 târača – trvenje konoplji

tâkat – valjati, kotrljati
 tâkov – takav
 tesnôba – nedostatak prostora, tje-
 snoća
 têtac – tetak
 têtzi – koji je teži
 tîca – ptica
 tîšljâr – stolar
 tît – htjeti
 trâlje – taljige
 trâme – drvene grede na podu
 tratûr – lijevak
 tîbu – trbuh
 trëfit se – naći se, sastati se
 trêgar – naramenica
 trîšnja – trešnja
 trîzan – trijezan
 tîlica – drvena sprava za trvenje ko-
 noplje, lana, u tkanju
 trûdan – umoran
 tûji – tuđi
 tûliko – toliko
 tûtleša – glup čovjek

U

ûč – ušto
 ûdrit – udariti
 ûfat se – nadati se
 ugâjat – ugadati
 ûjam – ušur
 uklënit – upreći volove u jaram
 ûpreć – upregnuti
 ûstavit – zaustaviti
 ûšlag – oblog
 ûvik – uvijek
 ûvo – uho
 ûžit – uživati

V

vâgir – dio konjske orme
 vâjk – uvijek
 vâkalj – otkos
 vâko – ovako
 vâkov – ovakav
 vâlje – odmah

vànjkuš – jastuk
vàtat – hvatati
vičera – večera
višor – vihor
vìnta – dizalica
virovat – vjerovati
vital – dio tkalačkog stana
vriča – vreća
vrìdan – vrijedan
vřnit se – vratiti se
vřtal – vrt
vûd – ovuda
vùliko – ovoliko

Z

zâvod – nužnik
zdèla – zdjela
zèlenber – zeleni gušter
zêt – uzeti
zìkva – zipka
zìmat – uzimati

Ž

žâga – pila
žagànica – deblja daska

žalàdija – hladetina
žàrava – žerav
žèlezo – željezo
žèp – džep
žigèrica – jetra
živinâr – veterinar
žmùkljar – škrtac
žnjôra – vezica za cipele
žùk – gorak
žùpa – juha

Kratki dodatak

bòket – posuda s poklopcem i ručicom, obično za nošenje juhe, mlijeka
čòrina – čuvanje mrtvacu preko noći
fùrikat – voziti
gamìlica – kamilica
glàvnja – suho drvo od kojeg se rade dijelovi za zapr. kola, plug i sl.
jìmat – imati
plâdanj – tanjur
špârat – štedjeti